

20 noyabr - Ağdam Şəhəri Günü
işğaldan azad olunmuş Azərbaycan torpaqlarının dirçəlişi, milli qürur və zəfər əzminin təəcəssümüdür. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Müzəffər Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin "Dağılmış Ağdam şəhəri erməni vəhşiliyinin şahididir. Biz Ağdam şəhərini bərpa edəcəyik. Heç kimdə bu haqda şübhə olmasın" fikri bu tarixi torpağın taleyinə dair dövlət iradəsinin ən yüksək səviyyədə ifadəsidir. Bu gün Ağdam artıq təkə dağıntılar yox, həm də quruculuq, yenilənmə və tarixi ədalətin bərpası simvoludur.

"Ağdam" toponimi qədim türk dilindən qaynaqlanaraq "kiçik qala" anlamını verir. Bu ərazi minilliklər boyunca türkdilli tayfaların məskəni olmuş, onların müdafiə məqsədi ilə inşa etdikləri kiçik qalalar bölgənin adlandırılmasında mühüm rol oynamışdır. XVIII əsrdə Qarabağ xanlığının banisi Pənahəli xan burada ağ daşdan saray-imarət tikdirməklə Ağdamı regionun mühüm siyasi və memarlıq mərkəzinə çevirmişdir. Bu imarətin günəş şüaları altında işıqlı görüntüsü şəhərin "Ağ ev, işıqlı məkan" mənasını daha da gücləndirmişdir.

1993-cü il 23 iyul tarixində Ağdamın 73 faizinin işğalı Azərbaycan tarixinin ən faciəli hadisələrindən biridir. 128 min insan öz doğma yurd-yuvasından didərgin düşmüş, ərazidəki 90 kənd talan edilmişdir. 6 mindən çox şəhədin qanı bu torpağa tökülmüş, minlərlə mülki şəxs yaralanmışdır. İşğal nəticəsində: 38 kolxoz və çoxsaylı sənaye müəssisələri, 74 məktəb, 271 mədəniyyət ocağı, Çörək Muzei, yüzlərlə tarixi abidə və məscidlər tamamilə dağıdılmış, talan edilmişdir.

Ermənistan Cenevrə Konvensiyalarının tələblərini kobud şəkildə pozaraq coğrafi adları dəyişdirmiş, mülki obyektləri yandırmış, mədəni irsi məqsədlə vandalizmə məruz qoymuş-

Ağdam: tarixi irsin, Zəfərin və Böyük Qayıdışın rəmzi

Akif RƏFİYEV,
Qarabağ müharibəsi veteranı,
Ədliyyə general-mayoru,
Azərbaycan Ağsaqqallar Şurasının
İdarə Heyətinin üzvü

dur. Bu əməllər müharibə cinayətləri olmaqla yanaşı, bölgədə etnik təmizləmə siyasətinin bariz nümunəsidir. BMT Təhlükəsizlik Şurasının 853 sayılı qətnaməsi Ağdam da daxil olmaqla işğal olunmuş bütün ərazilərdən erməni silahlı qüvvələrinin dərhal və qeyd-şərtsiz çıxarılmasını tələb etsə də, Ermənistan uzun illər bu tələblərə məhəl qoymamışdır.

44 günlük Vətən müharibəsində qazanılmış Qələbə nəticəsində imzalanmış 10 noyabr 2020-ci il Bəyanatı Ağdamın işğaldan dinc yolla azad edilməsini təmin etdi. 10 noyabr 2020-ci ildə şəhər Azərbaycana təhvil verildi və bununla yüzlərlə hərbiçinin və mülki şəxsin həyatının xilas edilməsi mümkün oldu. Ağdamın azadlığı Azərbaycan dövlətinin gücünü, ordumuzun müzəffərliyini və Prezident

cənab İlham Əliyevin qətiyyətli siyasi iradəsini bütün dünyaya nümayiş etdirdi.

Qələbənin əbədləşdirilməsi məqsədilə 26 noyabr 2020-ci ildə "Ağdamın azad olunmasına görə" medalı təsis edilmiş, 5.790 hərbi qulluqçu bu medalla təltif olunmuşdur.

Prezident cənab İlham Əliyevin 31 iyul 2023-cü il tarixli Sərəncamı ilə işğaldan azad edilmiş ərazilərdə şəhər günlərinin təsis edilməsi böyük dövlətçilik əhəmiyyətinə malik qərardır. Bu çərçivədə 20 noyabr Ağdam şəhəri günü elan olunmuşdur. Bu, təkə tarixi hadisənin xatırladılması deyil, həm də bölgənin dirçəlişi uğrunda görülmə işlərin gələcək nəsillərə çatdırılması baxımından mühüm addımdır. İşğaldan sonra Ağdam tamamilə yerlə-yeksan edilmiş şəhər təsiri bağışlayırdı. Beynəlxalq ekspertlər və jurnalistlər buranı "Qafqazın Xirəsiması" adlandırırdılar. Lakin bu gün həmin xarabalıqların yerində yeni, müasir, ağıllı şəhər konsepsiyasına əsaslanan Ağdam qurulur. Dövlətimizin həyata keçirdiyi genişmiqyaslı bərpa-quruculuq tədbirləri bu diyarın əvvəlki şöhrətinə qovuşacağına inamı artırır.

Nazirlər Kabinetinin 16 avqust 2022-ci il tarixli Qərarı ilə təsdiq edilən "Ağdam şəhərinin 2040-cı ilədək Baş Planı" işğaldan azad edilmiş ərazilərin yenidən qurulmasında strateji yol xəritəsidir. Bu plan işğaldan azad edilmiş rayonlar içində ilk təsdiq edilən sənəd olmaqla, Ağdamın gələcək inkişaf perspektivlərini müəyyənləşdirir: Ağdam Azərbaycanın dördüncü böyük şəhəri olacaq; burada 100 min nəfərin yaşayışı nəzərdə tutulur; müasir yaşayış məhəllələri, sosial infrastruktur, nəqliyyat şəbəkələri, parklar, sənaye və kənd tə-

sərrüfatı zonaları yaradılır; "Böyük Qayıdış" çərçivəsində kəndlərin bərpası, yolların çəkilişi, su, enerji və rabitə xətlərinin yenilənməsi sürətlə davam edir. Artıq yüzlərlə ailə öz doğma evlərinə qayıtmış, minlərlə insan Ağdamda yeni həyata başlamışdır. 2021-ci ildə Prezident cənab İlham Əliyevin Fərmanı ilə yaradılan Ağdam Sənaye Parkı işğaldan azad edilmiş ərazilərin iqtisadi inkişafında mühüm rolə malikdir.

2025-ci ilin may ayında açılan Ağdam Dəmir Yolu və Avtovağzal Kompleksi bölgənin nəqliyyat sisteminin əsas qovşağıdır. 8 hektar ərazidə inşa edilmiş kompleks: gündəlik 800-1000 nəfər dəmir yolu sərnəsinə, 1300-1500 nəfər avtovağzal sərnəsinə xidmət göstərə biləcək texniki imkanlara malikdir. Azərbaycanda ilk qapalı dəmir yolu platformasının məhz Ağdamda inşa edilməsi şəhərin strateji əhəmiyyətini bir daha təsdiqləyir.

Ağdamın azad edilməsindən sonra cənab İlham Əliyevin rayona 2020-2025-ci illərdə həyata keçirdiyi çoxsaylı səfərlər bərpa prosesinə güclü siyasi dəstək vermiş, onlarca infrastruktur layihəsinin təməlqoymasına və açılışına səbəb olmuşdur. Bu səfərlər Ağdamın dirçəlişinə dövlət səviyyəsində verilən diqqəti aydın şəkildə göstərir.

Ağdamın tarixi taleyi Azərbaycan xalqının milli yaddaşında həm ağırlı səhifə, həm də mənimsiz qələbə rəmzidir. Bu gün Ağdam işğalın izlərini silərək yenidən dirçəlir, iqtisadi, sosial, mədəni potensialını bərpa edir, müasir şəhər modelinə çevrilir. Prezident cənab İlham Əliyevin qətiyyətli siyasi iradəsi, dövlətimizin gücü və xalqımızın birliyi nəticəsində Ağdamın əvvəlki şöhrəti bərpa olunmaqla yanaşı, daha da möhtəşəm gələcək formalaşdırılır. 20 noyabr - Ağdam şəhəri günü bu dirçəlişin, Böyük Qayıdışın və tarixi ədalətin təntənəsini ifadə edən xüsusi tarixi gündür. Bu gün müasir Ağdam artıq qayıdışın deyil, həm də inkişafın, yenilənmənin, milli iradənin rəmzidir.